

Kreativitet og vitenskap (del 4)

Av professor Peder A. Tyvand

Fjerde og sidste del av Peder Tyvands artikkelserie "Kreativitet og vitenskap"

6. Hvordan en leder kan knekke kreativiteten hos sine underordnede

Lederne i vitenskapelige miljøer har ofte stor makt over de unge rekruttene. I tung eksperimentell vitenskap er dette maktgrepet sterkere enn i de fagfeltene hvor man utvikler egne teorier eller samler data på egen hånd ute i naturen. Store laboratorier i partikkelfysikk, bioteknologi og medisin kan ha en streng pyramidestruktur. Ofte kan den faglige toppfiguren – om han vil – kreve å få sitt navn med på alle faglige artikler som publiseres fra hans laboratorium. Det hender også at det finnes en gruppe mellomledere som får være med som medforfattere på arbeidet til den unge håpefulle.

Den som har gjort den tyngste praktiske jobben på laboratoriet fra dag til dag, må ofte finne seg i at mange andre kommer og vil dele æren med ham. Uten at det står i hans makt å hindre det. At en faglig leder som har den største vitenskapelige autori-

teten, skal få være med som forfatter, kan være greit nok. Alle ser at han har mange jern i ilden. Han garanterer for kvaliteten på hele virksomheten, og han er forhåpentligvis også en døråpner internasjonalt. Men det som kan være verre å svelge for den unge håpefulle som sliter på laboratoriet til langt på natt, kan være noen halvgamle og halvgode forskerne i systemet som tilsynelatende tar livet med ro. Men som også lykkes med å komme med som forfattere av den unge forskerens arbeid. Kanskje denne ungdom ikke kan se at alle disse har bidratt med noe til arbeidet hans. En mistanke kan snike seg inn om at noen får være med som forfattere som en belønning for at de er lojale mot sjefen i enhver sammenheng. Man kan føle seg hensatt til en hønsegård hvor det hakkes ovenfra og nedad i rangordningen. Men det er vanskelig å bevise at det virkelig er slik – i et system hvor nesten bare ledelsen har full oversikt. Og hvor noen av de andre er nok så lite meddelsomme.

Det er likevel ikke bare ulemper forbundet med å ha en faglig pyramidestruktur. Selv du som kanskje må jobbe flere år nederst i pyramiden, skal vite at du kan ha fordeler av dette på lengre sikt. Når ditt solide arbeid er blitt publisert, men det er mange blindpassasjerer som deler æren, har du desto flere som du kan få velvilje

fra om du senere skal prøve å avansere i systemet. Og da kan du kanskje senere få være med og selv dele æren for det som den neste generasjonen av forskerspirer får til. En annen fordel du kan ha av en pyramideformet maktstruktur, er at kreativiteten hos deg som underordnet kan ha bedre kår. Det er mindre truende for ledelsen å la de unge få utfolde sin kreativitet, når det likevel for ettertiden vil se ut som om det var de eldre maktfigurene som stod bak. Mindre truende enn om skaperkraften til de yngste skulle true med å sette den faglige senior i skyggen. Denne faren er større i teoretisk enn i eksperimentell vitenskap, om vi da velger å se dette fra ledelsens side.

I teoretisk vitenskap har den faglig ledelsen ikke samme typen maktgrep som på et laboratorium. Ledelsen for et vitenskapelig laboratorium kan ha et grep om rammebetingelsene faglig, operasjonelt, mannskapsmessig og økonomisk, med full oversikt over hva som går og ikke går. I teoretisk orientert vitenskap finnes det ikke slike klart avgrensede rammebetingelser. Begrensningene er ofte mer mentale enn prinsipielle. En ung teoretiker kan plutselig finne ut noe viktig helt på egen hånd. Det er ikke alle ledere som klarer å takle like godt at slike unge holder på at vokse dem over hodet. Derfor hender det at le-

delsen finner på å bruke skarp lut for å undertrykke rekruttens kreativitet. Nedenfor vil jeg sette opp en lang liste med utsagn som til tider brukes for å holde underordnede nede. En del av disse har jeg hørt selv i diverse sammenhenger, men jeg har aldri trodd på dem. Det vil si at jeg aldri har tatt dem inn over meg og latt dem begrense meg. Disse holdningene vil jeg gjerne føre videre her i Origo. Enhver undertrykkelse av kreativitet bør identifiseres så tidlig som mulig og avvises.

Jeg vil derfor utfordre leseren til å komme med slagferdige svar som kan avvise alle disse angrepene mot hans egen kreative integritet. Ofte spiller man på den underordnede skyldfølelse eller frykt. Det er de to klassiske herskerteknikkene (Nissen 1945).

Til skrekk og advarsel vil jeg, om enn i runde ordelag, omtale en person som desverre gav etter for press fra høyere hold mot hans egen kreativitet. En mann som var en lovende forsker på slutten av sekstitallet, var fortsatt "lovende" tretti år senere da han gikk av med pensjon. Heller ikke mer. Han hadde fått publisert en glimrende vitenskapelig artikkel i 1971, men ble av en eller annen grunn tatt hardt av sin overordnede professor. Han ble avvist da han søkte om å få avlegge doktorgraden. Men han ble ikke nektet jobb i systemet. Han fikk vandre rundt som en elskelig universitetslærer i en mannsalder. Men han publiserte aldri mer vitenskap. Og han utfordret så vidt vi vet aldri sin professor. Verbalt eller faglig.

Du som arbeider med vitenskap og som leser dette, må aldri havne i den grøfta. Ikke bli servil og handlingslammet! Det er bedre å bli upopulær mens du gjør godt arbeid, enn å bli godt likt fordi du ikke tar initiativ, men er lett å kontrollere. Her følger en nummerert liste av utsagn som du som underordnet kan komme til å høre fra en autoritetsperson som prøver å knekke din kreativitet. Noen av utsagnene skal kamuflere at man faktisk er ute etter å stjele ideen.

- 1) Vi har forsøkt dette tidligere.
- 2) Dette har aldri vært forsøkt, av gode grunner.
- 3) Dette er utenfor vårt område.
- 4) La oss holde på med det vi kan.
- 5) Dette blir for risikabelt.
- 6) La oss holde oss på jorda.
- 7) Dette blir for svevende.
- 8) Vi har viktigere ting å gjøre.
- 9) Dette krever for mye ressurser.
- 10) Jeg synes ikke noe om dette forslaget ditt.
- 11) Vi er nok ikke modne for dette ennå.
- 12) Dette har vi tenkt på for lenge siden.
- 13) La oss tenke grundigere over saken.
- 14) Kom ikke med dette nå igjen!
- 15) En god idé, men ikke gjennomførbar.
- 16) En sørgelig dårlig idé.
- 17) Man kommer til å le av oss.
- 18) Hvor har du fått tak i alt dette?
- 19) Vi klarer oss bedre uten dette.
- 20) Jeg kan ikke se noen sammenheng i dette.
- 21) Det er lett å se at dette ikke er nytt.
- 22) Jeg vet om en som forsøkte det!
- 23) I det lange løp ville det være en blindgate.
- 24) Dette er ikke framtidsrettet.
- 25) Fagets utvikling går i en helt annen retning.
- 26) Dette ville isolere oss i fagmiljøet.
- 27) Hva du forsøker å si er vel ...
- 28) Det er slik en tenker før en får oversikt over faget.
- 29) Manglende innsikt gjør at slike tanker dukker opp.
- 30) Det er bedre å lære seg faget enn å kaste bort tida på slikt.
- 31) Vi har ikke bruk for uansvarlige dagdrømmere.
- 32) Du har misforstått.
- 33) Du vil finne forklaringen når du setter deg skikkelig inn i det jeg har skrevet.
- 34) Du har ikke oppfattet hva som er viktig i vårt fag.
- 35) Så du har endelig forstått dette nå?
- 36) Du mangler faglig selvdisciplin.
- 37) Dessverre har du latt fantasien løpe løpsk.
- 38) Alt som kan gjøres ut av slike ideer, er allerede gjort.
- 39) Denne ideen fenger ikke i dag.
- 40) Du er altfor sent ute med dette.
- 41) Dette er et tilbakelagt stadium.
- 42) De som drev med dette, er forlenget glemt.
- 43) Dette var vi også opptatt av en gang.
- 44) Vi sluttet heldigvis med dette i tide.
- 45) Slike aktiviteter vil aldri oppnå anerkjennelse.
- 46) Velkommen etter!
- 47) Du overforenkler.
- 48) Du gjør tingene vanskeligere enn de er.
- 49) Du konstruerer opp en vanskelighet som ikke er der.
- 50) Problemet dukker ikke opp når du ser dette på min måte.
- 51) Det virker som om du prøver å provosere.
- 52) Prøver du å finne opp kruttet om igjen?
- 53) Du må følge bedre med i litteraturen!
- 54) Vet du virkelig ikke at det har pågått en stor debatt om akkurat disse spørsmålene?
- 55) Dette blir for virkelighetsfjernt.
- 56) Vi kan ikke trekke vitenskapen ned på et så hverdagslig plan.
- 57) Kan du gi meg en eneste grunn til at du skulle kunne bidra på dette feltet?
- 58) Vi må avgrense oss mot slike problemstillinger.
- 59) Dette er et angrep på vår faglige integritet.
- 60) Her svikter du vårt fagmiljø.
- 61) Før i tiden var det noen som tenkte slik.
- 62) Ingen er interessert i dette.
- 63) Vil du prøve å bli verdensmester i noe som ingen andre driver med?
- 64) Her tenker du for snevert.
- 65) Her gaper du for høyt.
- 66) Noen kan aldri lære av sine feil.
- 67) Tenk om du hadde sagt dette til eksamen!
- 68) Vær glad du sier dette bare til meg!
- 69) Jeg skal ta hensyn til deg og ikke si det til noen.

- 70) Tør du hevde dette i et seriøst faglig forum?
- 71) Det er umulig å forholde seg til dette.
- 72) Når man er gått tom for ideer, hender det at man griper til slikt.
- 73) Du vet jo ikke hvordan du skal utnytte dette.
- 74) Bedre lykke neste gang!
- 75) Du kan ikke konkurrere med alle i utlandet som driver med dette.
- 76) Tro meg: En gang ble faktisk slike tanker oppfattet som seriøse.
- 77) Dette blir for upresist.
- 78) Dette blir for firkantet.
- 79) Slike løse tanker er ikke vitenskapelige.
- 80) Dette blir mer ambisiøst enn det er grunnlag for.
- 81) Dette blir for banalt.
- 82) Pussig at vi begge fikk denne ideen samtidig.
- 83) Du har jo ikke ressurser til å følge dette opp.
- 84) Du klarte ikke å overraske meg. Prøv igjen!
- 85) Dette er ikke noe sentralt spørsmål.
- 86) Dette har ikke med selve saken å gjøre.
- 87) Du konsentrerer deg om det spesielle i det spesielle.
- 88) La meg si litt om alt det du må beherske før du kan ta hensyn til slike ting.
- 89) Dette er å snu hele problemstillingen på hodet.
- 90) Jeg fryktet at denne feilen ville dukke opp igjen en dag.
- 91) Jeg visste det. Jeg visste at dette ville komme før eller siden.
- 92) Det er akkurat slik jeg har skolert mine studenter til ikke å tenke.
- 93) Du kan jo ikke tenke selvstendig.
- 94) Det vil aldri bli noe faglig miljø for å arbeide med slikt.
- 95) Du vil aldri klare å markedsføre dette.
- 96) På forhånd kan jeg si deg at dette aldri vil gå bra.
- 97) Slike tanker hemmer forskningen.
- 98) Men dette er jo noe alle vet.
- 99) Å gjøre dette er en ting. Men husk også på at du må kunne forsvare det.

Nesten ett hundre utsagn. Merk at jeg noen ganger har latt utsagn som sier to motsatte ting følge etter hverandre. For å tydeliggjøre at det ikke akkurat er logikk som ligger bak utsagnene. Mer et ønske om kontroll ved å manipulere deg følelsesmessig. Noen av utsagnene er selvopplevd. Andre er kopiert fra diverse uoffisielle rundskriv. To av disse har overskriften:

”50 argumenter for å unngå nye forslag/ideer.”

”60 punkter til å motarbeide nye ideer”.

Trykt på to A4-ark som noen har kopiert og sendt meg. Uten referanser eller navn på opphavsmann.

Jeg tror at all bevisstgjøring omkring herskertechnikker vil komme ofrene til gode. Humor er viktig for å heve seg over angrepene, og lista ovenfor er unektelig komisk. Noen vil kanskje si at en slik liste kan gi herskerne ny ammunisjon. Det tror jeg ikke, for mitt inntrykk er at slike folk har all den ammunisjon de trenger fra før.

Det er viktig å gjennomskue herskertechnikker så man ikke lar seg overkjøre. Du er avhengig av å beholde overskudd og pågangsmot for å være kreativ. For å nøytralisere maktmisbruk tror jeg man bør ha en kombinasjon av fasthet, selv tillit og en tilgivende holdning overfor maktfiguren. Det er et tapsprosjekt å gi etter for fristelsen til bitterhet og hevsn. Man kan risikere både å tape kampen og skade seg selv. I Bibelen finner vi et relevant eksempel i 1. Samuelsbok hvor striden mellom kong Saul og hans yngre rival David blir beskrevet. Saul ville uten å nøle ha tatt livet av David om han hadde kunnet, mens David bare skar en flik av kappen til Saul da han hadde muligheten til å drepe ham. I kapittel 24 ser vi at Saul til slutt måtte anerkjenne den godhet David hadde vist ham ved ikke å hogge ham ned. Men vi skal merke oss at David på sin side hadde rømt for Saul, og ikke stilt seg ”laglig til for hogg”.

7. Tilfeldigheter og berømmelse

Noen forskere får berømmelse uten å fortjene det. Eller faktisk uten å jobbe for det. Kanskje de ikke har vært kreative, men har hatt flaks (da.: har været heldige). Noen snubler over en viktig oppdagelse, nærmest av vanvare. Eller de hadde gode forbindelser. Slik at de klarte å tilrane seg æren for noe som andre hadde gjort.

John Waller (2003) har skrevet en bok om forhistorien til viktige vitenskapelige oppdagelser. Philip J. Davis (2003) skrev deretter en interessant anmeldelse av denne boken, hvor han trakk fram følgende fire utsagn fra boken (lett omarbeidet til norsk):

- Det å utvikle vitenskapelige resultater er mye sterkere preget av tilfeldigheter enn vi tror.
- Som i alle typer historiefremstilling vil vektleggingen av "den store mann" og hans oppdagelse neglisjere bidragene fra en mengde individer som aldri fikk den status de fortjente.
- Vi bør ta imot beretningene om det vitenskapelige geni med en dose nøkternhet.
- Det vitenskapelige paradigmet, den sosiale og politiske sammenheng og tilfeldighetenes spill må tas i betraktning. Om vi skal kunne vurdere en vitenskapelig oppdagelse uten å begå en feil som moderne historikere kaller "presentisme".

I følge Davis er "presentisme" en fordomsfull måte å tolke fortiden på. Det at man ser fortiden utelukkende i lys av den kunnskap og de holdninger som er dominerende i vår samtid. Denne tankegangen bygger på at nåtiden er en likefram og uunngåelig følge av naturlige årsakskjeder i fortiden. Slik at vi enkelt kan ekstrapolere fra nåtiden, bakover i tid. Darwinismen bygger forresten på en slik presentisme når den ofte helt ukritisk forutsetter at:

- Nåtiden er nøkkelen til fortiden

Waller nevner en del eksempler hvor ettertiden sitter igjen med et skjevt bilde av et vitenskapelig framskritt. Her er noen av dem:

- Overvurdering av en enkeltperson. Sir Alexander Fleming oppdaget penicillin ved en tilfeldighet, men gjorde lite for at oppdagelsen skulle bli til nytte.
- Neglisjering av måledata. Sir Arthur Eddingtons verifikasjon av Einsteins generelle relativitetsteori. Robert Millikans berømte dråpe-eksperiment. Begge disse to så bort fra en hel del av sine egne eksperimenter for å kunne trekke sine konklusjoner.
- Avstand mellom liv og lære. Joseph Lister ble kjent som talsmann for antiseptiske operasjoner, men drev selv et sykehus med dårlig hygiene.
- Falsk krav på berømmelse. Frederick Banting. Han bagatelliserte den viktige rollen som Charles Best spilte i oppdagelsen av insulin som behandling av diabetes.
- Feilaktig bilde av en debatt. Den berømte debatten mellom Thomas Huxley og biskop Samuel Wilberforce i 1860. Huxley lyktes i ettertid med å skape et bilde av denne debatten som er i strid med hva som faktisk skjedde.
- Å tro på to motstridende teorier. Charles Darwin var hele sitt liv en overbevist lamarckist. Det vil si at han trodde at erhvervede egenskaper var arvelige. Darwin trodde altså ikke på den darwinisme han i ettertid er blitt tillagt, men like mye på dens motsetning lamarckismen.
- Feilaktig bilde av å ha vært forut for sin tid. Gregor Mendel representerte ikke den mendelske genetik. Han la spiren til at den ble utviklet, og det er noe annet.

De tre siste eksemplene handler om skapelse og evolusjon. Det finnes knapt noe annet felt hvor grensen mellom myter og naturvitenskapelige realiteter er mer tåkelagt. Hvor fortiden framstilles i et etterpåklokskapens lys, eller det som verre er.

Fortiden forvrenges til det ugjenkjennelige. For eksempel ved at man tror man vet at alle dyr har en naturlig avstamning fra amøben. Dessverre finnes det kreasjonister som konkurrerer med darwinistene når det gjelder å trekke vidløftige konklusjoner som det ikke er grunnlag for. Som man roper i skogen, får man svar. Den ene ytterlighet legger grunnen for den andre. Origo ønsker å stå for nøkternhet i forhold til livets tilblivelse og utfoldelse.

Presentismen lukker øynene for brå framskritt som skyldes flaks og tilfeldigheter. Et mye omtalt eksempel på flaks i industriutvikling er de små gule papirlappene med lim på: Post-it.

Disse ble lansert i 1980 av industrikonsernet 3M (Minnesota Mining and Manufacturing Co). En forsker med det klingende navnet Spencer Silver hadde i 1968 utviklet et meget spesielt lim. Ved en tilfeldighet, for han ante ikke hva det eventuelt skulle

kunne brukes til. Han har senere uttalt følgende:

- Min oppdagelse var en løsning som ventet på et problem å løse

Limeffekten var nokså svak, slik sett virket det som om limet var mislykket. Men det kunne brukes om og om igjen. Og limet laget ingen merker når man fjernet det fra papir. Silver gikk rundt i korridorene hos 3M i fem år uten å få nevneverdig respons på sitt rare lim. Så var det under prøvene i et kirkekor at hans kollega Art Fry irriterte seg over bokmerker som falt ut av sangbøkene og ned på gulvet. Under prekenen i den påfølgende gudstjenesten fikk Fry den lyse idé å lage bokmerker ved hjelp av Silvers lim. Resten er historie og milliardindustri. Men det var mye tilfeldigheter med i bildet. Pluss mye stahet. Silver gikk rundt i 5 år og maste på sine arbeidskamerater

før noe skjedde. Mange andre ville ha gitt opp. Oppdagelsen var lett å avfeie. Dette var jo et mislykket lim.

Tilbake til vitenskapen. Det er vanskelig å si hvem som har hatt mest flaks i vitenskapens historie. Men når det gjelder berømmelse, er det umulig å komme utenom Albert Einstein (1879-1955). Han oppnådde en berømmelse som trolig ingen annen vitenskapsmann har hatt i sin levetid. Hans mest berømte teoretiske formel fra 1905 postulerte ekvivalensen mellom masse og energi, og derved ble det teoretiske grunnlaget for atombomber lagt. Ingen annen teori har fått en mer fryktinngytende bekrefteelse.

Jeg vil ikke påstå at Einsteins berømmelse var overdrevet. Men selv Einstein var avhengig av andres arbeid. Han var nemlig ikke den eneste som bidro til formlene i den spesielle relativitetsteorien. Noe av den ikke-Euklidske geometrien som Einstein utviklet i den generelle relativitetsteorien, var grunnlagt på forhånd, som matematisk disiplin. Man var åpen for at rommet kunne krumme, selv om det først var Einstein som kunne fortelle hvordan rommet ville krumme. Dette ble først bekreftet av Arthur Eddington (1882-1944), om enn med større usikkerhet enn han selv ville innrømme. I våre dager er den generelle relativitetsteori blitt meget nøyaktig verifisert. Det globale navigasjonssystemet GPS tar faktisk hensyn til både den spesielle og den generelle relativitetsteorien når det gjelder å bestemme posisjonen på jordoverflaten. Derved blir bestemmelsen av lengde- og breddegrad atskillig mer nøyaktig enn den ellers ville ha vært. Og man kan stoppe munnen på de av GPS-brukerne som er tilbøyelige til å se på relativitetsteorien som en livsfjern akademisk lek.

Det var bemerkelsesverdig at Einstein aldri godtok kvantemekanikken som fundamental naturbeskrivelse. Selv om han hadde lagt grunnen for den med sin teori for kvantisering av lysets energi. Der postulerte han eksistensen av fotonet – lyspartikkelen – som forklaring på den fotoelektriske effekten. Einstein fant ut at lyset ikke

bare var bølger, men også i en viss forstand partikler, om enn uten hvilemasse. Det han ikke påstod, var at materiens minste byggesteiner elektronene ikke bare var partikler, men også i en viss forstand bølger. Denne svært fruktbare tanken dukket opp hos andre, blant dem Niels Bohr (1885-1962). Men Einstein godtok den aldri helt. Det virket som om Einstein hadde problemer med å tro på andres framskritt etter at han selv var blitt berømt. Og selv oppnådde han forholdsvis lite av nye vitenskapelige framskritt i den siste halvdel av sitt liv. Som en kontrast til hva han fikk til da han var ung og ukjent. Til Einsteins unnskyldning skal det sies at han i sitt voksne liv konsentrerte seg om et utrolig vanskelig problem: En felles beskrivelse for alle naturkreftene, noe som ingen andre heller har fått til i dag 50 år etter hans død.

Det å få mye berømmelse kan virke negativt på kreativiteten. Men det å få for lite anerkjennelse virker også negativt. Australieren John Henry Michell (1863-1940) publiserte i 1898 en teori for bølgestand mot skip. Det betraktes i dag som et av de mest nyskapende og oppsiktsvekkende arbeidene i hele hydrodynamikkens historie. Men arbeidet vakte ingen oppsikt i Michells samtid. Først 50 år senere var tiden moden for at hans arbeid kunne bli forstått og ført videre. Det betraktes i dag som selve grunnlaget for den moderne beregning av skipsbølger. Men Michell publiserte dessverre ikke flere arbeider i hydrodynamikk etter sin skipsbølge-teori. Som tydeligvis kom mange år for tidlig.

Berømt eller ikke berømt? Det ser ikke ut som om opplevelsen av eller tanken på berømmelse har noen positiv effekt på den vitenskapelig kreativitet. Idrettspsykologien har etter hvert oppdaget dette prinsippet, når man snakker om å fokusere på arbeidsoppgavene istedenfor å tenke på plasseringen. Skikongen Bjørn Dæhlie dro dette ganske langt da han uttalte noe slikt som

- Verdensmester er ikke noe du er. Det er noe du har vært, og noe du kan bli.

Som mental øvelse har dette sikkert vært vellykket for å kunne nullstille seg til stadig nye prestasjoner. Åtte olympiske gullmedaljer er bevis godt nok. Men hver slik idrettsprestasjon hadde tross alt seieren og berømmelsen som belønning. Hvorfor motivere seg da, når dette forsvinner igjen nesten med en gang det er oppnådd? Jeg tror ikke en eneste fysiker ville si:

- Nobelprisvinner er ikke noe du er. Det er noe du har vært, og noe du kan bli.

Tvert i mot, nobelprisvinner er noe man er. Om man da blir det. For har man fått en nobelpris, kan man temmelig sikkert gå ut fra at man ikke får en til. Dog har en mann – Linus Carl Pauling (1901-1994) fått nobelprisen både i kjemi (1954) og fred (1962). En svensk og en norsk pris.

Sunn vitenskap har større varighet enn idrettsprestasjoner. Det blir helt feil å fokusere på berømmelse i forhold til det å oppnå innsikter om Guds skaperverk. Varige vitenskapelige resultater er hevet over konjunktorene i det akademiske liv, i media og i politikken. Berømmelse er derimot prisgitt slike skiftende konjunkturer.

Det å begi seg inn i vitenskapen i dag i håp om å bli berømt, er som å tro på julenissen. Australieren Michell ble ikke berømt mens han levde, og hvem du nå er, vil du neppe bli i stand til å fortjene det mer enn ham. Ganske mange fagområder kan aldri gi deg noen berømmelse som rent faglig rekker særlig langt ut over det spesialistmiljøet du bli en del av.

Jaget etter berømmelse er helt patetisk når vi ser det fra følgende synsvinkel. Mange vitenskapsmenn løper rundt med den hensikt å få sitt arbeid bekreftet og verdsatt av de andre. Men det er ingen der ute til å gi denne positive tilbakemeldingen man søker. Hvorfor? Fordi alle andre strever med å få sitt arbeid omtalt positivt. Alle vil ha bekreftelse, men det er ingen til å gi

den. Alle vil ha berømmelse, men et innadvendt fagmiljø evner ikke å gi berømmelse til en eneste en. Slik er det noen ganger. Dog ikke alltid.

Uansett bør man prøve å bryte med et mønster der alle er opptatt av en berømmelse som ikke er å få, fordi det ikke er noen til å gi den. Tenk hvor kjedelig det ville være for musikere aldri å få opptre for andre enn kritisk lyttende medmusikere. Musikere på et anstendig nivå har alltid et publikum. Det har ikke alltid vitenskapsmenn. Men neste gang du drar på en konferanse, kan du velge å flytte fokus vekk fra ditt eget foredrag straks du har holdt det. Og i stedet interessere deg for det som de andre kommer med. Dette er mye smartere når det gjelder å knytte kontakter og vennskap. Alle vil jo gjerne snakke om det de selv gjør, så alt du har å gjøre er å vise en ekte interesse. Den må ikke være påtatt, og den må ha et grunnlag i at du faktisk har prøvd å sette deg inn i det som den andre har gjort. Du vil på sikt høste rikelig tilbake i form av stimulans og egen kreativitet når du flytter fokus vekk fra din egen navle.

Litteraturhenvisninger:

- P.J. Davis (2003) Debunking or telling it as it was? SIAM news, September 2003, side 6.
- I. Nissen (1945) Psykopatenes diktatur. Aschehoug, Oslo.
- J. Waller (2003) "The Truth Behind Some of the Greatest Scientific Discoveries." Oxford University Press.

www.3m.com. På dette nettstedet finner man historien om Post-it. Fra hovedsiden klikker man seg inn på "United States", deretter "Company Information" og til slutt "History", hvor man kan laste ned et pdf-dokument: "A Century of Innovation. The 3M Story."